

Sygn. akt III CSK 183/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku A. R.
przy uczestnictwie B. R., J. S., K. S., M. R. i M. R.
o ustanowienie drogi koniecznej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 stycznia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w N.
z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. akt III Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w N. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w N. z dnia 9 maja 2017 r. w ten sposób, że oddalił wniosek A. R. o ustanowienie służebności drogi koniecznej i oddalił apelację wnioskodawcy. W motywach rozstrzygnięcia wskazał, że wnioskodawca nie wykazał potrzeby ustanowienia drogi koniecznej, a istniejąca już, umownie ustanowiona służebność, jest drogą odpowiednią w rozumieniu art. 145 k.c.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawcę. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona. Według skarżącego Sąd Okręgowy błędnie obarczył go obowiązkiem wykazania przyczyn, dla których ustanowiona służebność drogi koniecznej nie zapewnia mu właściwego dostępu do drogi publicznej. Wskazał,

że to obowiązkiem Sądu było podjęcie inicjatywy dowodowej z urzędu w tym przeprowadzenie dowodu z oględzin nieruchomości i dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Ponadto z prawidłowej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że droga konieczna ustanowiona umowami zawartymi w 2008 r. nie spełnia swojej społeczno - gospodarczej funkcji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m.in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, we wskazanym wyżej rozumieniu tego pojęcia. W toku postępowania przeprowadzono w niezbędnym zakresie postępowanie dowodowe (opinia biegłego geodety, oględziny nieruchomości, opinia rzeczoznawcy majątkowego), a obowiązek wykazania zaistnienia podstaw do zmiany ustanowionej umownie służebności drogi koniecznej obarczał wnioskodawcę (art. 6 k.c.). O oczywistej zasadności skargi nie świadczy również nie przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy dalej idącego postępowania dowodowego, nie skorzystanie z uprawnienia dopuszczenia dowodu z urzędu, również w postępowaniu nieprocesowym (art. 232 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) z reguły nie stanowi uchybienia mogącego uzasadniać podstawę kasacyjną, zwłaszcza, gdy strona przed sądami niższych instancji była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998, nr 12, poz. 208, z dnia 25 czerwca 1998 r., III CKN 384/98, Jurysta 1999, nr 1, str. 31, z dnia 21 marca 2003 r., II CKN 1267/00, I C 2003, nr 12, str. 44, i z dnia 11 grudnia 2014 r., IV CA 1/14, OSNC 2015, nr 12, poz. 149).

Wbrew stanowisku skarżącego o oczywistej zasadności skargi nie może przekonywać błędna ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, są to bowiem kwestie usuwające się spod kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zasady tej skarżący nie respektuje odwołując się w podstawach skargi wprost do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., kwestionując stanowisko Sądu drugiej instancji, który w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego uznał, że nie ma potrzeby poszerzenia istniejącego szlaku drożnego. Ponadto na potwierdzenie swego stanowiska skarżący dołączył do skargi kasacyjnej dowody z dokumentów nie dostrzegając, że w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powoływanie nowych faktów i dowodów (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

„Odpowiedniość” dostępu do drogi publicznej jest pojęciem relatywnym i ocennym, w związku z czym decydujące znaczenie w sprawie o ustanowienie służebności drogi koniecznej mają okoliczności faktyczne konkretnej sprawy,

z uwzględnieniem konieczności należytego wyważenia interesów wnioskodawcy (właściciela nieruchomości mającej stać się władnącą) i właścicieli nieruchomości, które mają być obciążone służebnością. Elastyczność unormowania art. 145 k.c. pozostawia sądowi znaczną swobodę w kształtowaniu treści służebności oraz pozostawia możliwość dostosowania decyzji do konkretnych czynników stanu faktycznego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że art. 145 k.c. nie jest źródłem roszczeń o ustanowienie służebności drogi zapewniającej łatwiejsze korzystanie z nieruchomości, lecz stanowi podstawę prawną żądania ustanowienia drogi koniecznej (niezbędnej) do nieruchomości. Przy ustanowieniu drogi koniecznej trzeba mieć na uwadze wzajemne interesy stron, a więc nie tylko żądającego ustanowienia drogi, lecz także właściciela nieruchomości, przez którą droga ta ma przechodzić. W rezultacie instytucja służebności drogi koniecznej nie może służyć wygodzie właściciela działki władnącej kosztem ograniczenia praw właścicieli działki obciążonej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1998 r., II CKN 45/98, nie publ., z dnia 21 czerwca 2011 r., I CSK 646/10, OSSG 2012, nr 10, poz. 62, z dnia 7 listopada 2012 r., IV CSK 423/12, nie publ., i z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 476/16, nie publ.) Skarżący dostatecznie nie uwzględnił, że dysponuje służebnością drogi koniecznej ustanowioną umowami zawartymi z uczestnikami w 2008 r. obejmującą pas drogi o szerokości 3 metrów, poszerzający się przy wjeździe do 4 metrów, a nie wykazał, by nie była to droga niezbędna w świetle art. 145 k.c., koncentrując się w toku postępowania na zapewnieniu sobie łatwiejszego dostępu do drogi publicznej.

W konsekwencji zapoznanie się z argumentacją wniosku i motywami zaskarżonego rozstrzygnięcia nie pozwala na stwierdzenie, by doszło do widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez głębszych analiz, kwalifikowanego naruszenia prawa, w wyniku którego, zapadło rozstrzygnięcie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

